

Nr 104.

Ankom till riksdagens kansli den 8 april 1930 kl. 1 e. m.

Memorial i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om beräkandet av särskilda förmåner, förenade med vissa lärartjänster.

(1:a avd.)

Riksdagens år 1929 församlade revisorer hade i sin berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1928—30 juni 1929 under ecklesiastikdepartementet, § 42, till behandling upptagit frågan om värderingen av särskilda förmåner, förenade med vissa lärartjänster.

Revisorerna hade till en början meddelat, att till åtskilliga vid de allmänna läroverken anställda befattningshavare utginge såsom en avlöningsförmån avkomsten av vissa hemman samt av donationer eller andra såsom särskilda fonder förvaltade tillgångar.

Därefter hade revisorerna lämnat en redogörelse för de rörande ifrågasvarande förmåner gällande författningsbestämmelser ävensom vad i tidigare verkställda utredningar föreslagits beträffande sagda förmånens indragning och utbytande mot avlöning av statsmedel. Efter att vidare hava meddelat, att revisorerna vid en företagen undersökning funnit, att ifrågasvarande förmåner upptagits i statsliggaren till värden, som i flertalet fall väsentligt understeg de i verkligheten utgående, hade revisorerna gjort följande allmänna uttalande.

»Vad själva den föreliggande principfrågan angår synes det revisorerna vara med numera tillämpade avlöningsprinciper överensstämmande, att en indragning av ifrågasvarande särskilda förmåner kommer till stånd i överensstämmelse med den mening, som redan 1890 års riksdag uttalat. Revisorerna förutsätta, att denna fråga kommer att tillbörligen beaktas av den nu arbetande lönekommittén.

Bortsett från sakens rent principiella sida vilja emellertid revisorerna såsom synnerligen anmärkningsvärd framhålla den bristande överensstämmelsen mellan de i stat upptagna värdena av ifrågasvarande förmåner och de verkliga. Genom att vederbörande myndigheter icke tillsett, att förmånerna i staten upptagits till rätta belopp, har statsverket under de gångna åren tillskyndats avsevärda förluster, i det att avdragen å befattningshavarnas kontanta avlöningar icke gjorts till belopp, som motsvara förmånernas verkliga värden. Då det synes angeläget, att rättelse härutinnan omedelbart sker, hava revisorerna velat fästa riksdagens uppmärksamhet å berörda förhållanden.»

I sitt i anledning av revisionsberättelsen avgivna utlåtande, nr 80, hade statsutskottet under punkt 17 anfört följande:

»Utskottet delar uppfattningen om att en indragning av ifrågavarande särskilda, av kronan lämnade förmåner eller deras övertagande till förvaltning av statsverket står i överensstämmelse med numera tillämpade avlöningsprinciper. Redan 1890 års riksdag har ock uttalat sig för en sådan åtgärd. Samtliga härmed sammanhängande frågor synas böra göras till föremål för utredning.

Oberoende av huru frågan om indragning till kronan av nämnda förmåner för de av revisorerna omförmälda befattningshavarna kommer att lösas, synes det utskottet nödvändigt, att sådana åtgärder omedelbart vidtagas, att det värde, vartill förmånerna av såväl utav kronan som av enskilda lämnade donationer enligt stat uppskattats, kommer att stå i bättre överensstämmelse med deras verkliga värde, än vad nu är fallet. Utskottet anser, att Kungl. Maj:t bör bemyndigas att redan för budgetåret 1930/1931 vidtaga härav påkallade jämkningar i staterna. Vad särskilt beträffar de förmåner, som för närvarande uppbäras av rektorn vid Malmö högre allmänna läroverk, har utskottet funnit dem så avsevärda, att dyrtidstillägg icke bör utgå till ifrågavarande befattningshavare.»

På grund av vad sålunda anförts hade utskottet hemställt,

att riksdagen måtte

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt utredning av frågan om indragning till statsverket eller övertagande till förvaltning av statsverket av de av kronan till de allmänna läroverken gjorda förläningar av hemman och andra donationer;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga sådana jämkningar i från och med budgetåret 1930/1931 gällande stater för de allmänna läroverken, att största möjliga överensstämmelse vinnes mellan den beräknade och den verkliga avkastningen av de till de allmänna läroverken lämnade donationer;

c) besluta, att från och med budgetåret 1930/1931 dyrtidstillägg av statsmedel icke skall utgå till rektor vid högre allmänna läroverket i Malmö.

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation av herr *Kvarnzelius m. fl.* hade hemställts, att mom. b) av utskottets ovannämnda hemställan skulle hava följande lydelse:

»b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga sådana jämkningar i från och med budgetåret 1930/1931 gällande stater för de allmänna läroverken, att största möjliga överensstämmelse vinnes mellan den beräknade och den verkliga avkastningen av de av kronan till de allmänna läroverken lämnade donationer.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har första kammaren beträffande mom. a) och c) bifallit utskottets hemställan, men i fråga om mom. b) godkänt den av herr Kvarnzelius m. fl. avgivna reservationen, varvid kammaren i samband därmed beslutat vidtaga den ändring i andra stycket av utskottets motivering, att orden »av såväl utav kronan som av enskilda lämnade donationer» uteslötos. Andra kammaren har bifallit vad utskottet hemställt.

Kamrarna hava sålunda fattat sammanstående beslut beträffande mom. a) och c).

*Utskottets
yttrande.*

Däremot skilja sig besluten i fråga om mom. b) i så måtto, att första kammaren ansett det däri omhandlade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att vidtaga jämkningar i läroverksstaterna beträffande uppskattningen av avkastningen av vissa donationer böra avse allenast de utav kronan lämnade donationerna, varemot andra kammaren beslutat lämna sådant bemyndigande beträffande såväl kronans som enskildas donationer.

Dessa under mom. b) fattade beslut innebära alltså, att båda kamrarna sammanstående bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga jämkningar i staterna beträffande de av kronan lämnade donationerna.

Med anledning härav anser sig utskottet böra hemställa,

att andra kammaren må, med frånträdande av sitt förut i ärendet fattade beslut, biträda första kammarens beslut.

Stockholm den 8 april 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, O. Bergqvist, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, E. J. G. Rosén, N. J. M. Svensson i Kompersmålå, K. V. Rydén, E. A. Lundell, C. I. Asplund och Oscar Olsson;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, P. Nilsson i Bonarp, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, A. Å. son Törnkvist i Karlskrona, B. F. son Holmgren, J. Olofsson i Digernäs, S. Persson i Fritorp, G. Strindlund och P. C. Jonsson i Eskilstuna.